

Cesty do Itálie byly po staletí výrazným fenoménem evropské kultury. Tato kulturní tradice postupně vytvářela i bohatý korpus svěbytné literatury. Dodnes vycházejí dosud nepublikované cestovní deníky a korespondence cestovatelů, pořádají se výstavy děl výtvarných umělců, kteří se za Alpy vydali. Právě bohaté italské umění dlouho inspirující celou Evropu bylo hlavním důvodem, proč se Itálie stala cílovou destinací Grand Tour. Francouzští cestovatelé byli po Angličanech na Apeninském poloostrově tou nejpočetnější skupinou. Z množství francouzsky psaných textů věnovaných cestě do Itálie byly vybrány čtyři: cestovní deníky Montaigne, Montesquieu, Sade a Stendhala. Výběr takto výrazných osobností, proslavených především jinými díly než právě ztvárněním cesty za Alpy, umožnil soustředit se na to, jakým způsobem se tato cesta v jejich další tvorbě projevila. V pohledu na Itálii se u každého z nich odráží jak svěbytnost osobnosti, tak období kulturního vývoje, ke kterému náleželi: Montaigne uskutečnil svou cestu v období pozdní renesance a jeho deník je dokladem jeho humanistického myšlení, Montesquieu všestranností svých zájmů vystupuje jako představitel kosmopolitního osmnáctého století, u Sade je jasně formulovaná kritičnost vůči umění barokní Neapole, jeho výrazná fascinace divokou přírodou ale již směřuje k estetice blízkého konce osmnáctého století. Intenzita, s jakou Itálii prožívá Stendhal, je již projevem romantismu.

Tématem, které průběžně prochází rozbory jednotlivých cestopisů, je italské umění. V textech Montesquieu, Sade a Stendhala je umění jedním z hlavních motivů, a je tak optimálním východiskem pro jejich srovnávání. Stendhal a Montesquieu se zde jeví jako protipóly: zatímco Stendhal se díly nechává uchvátit v okamžení, Montesquieu je zkoumá po detailech, jeho touha po přesnosti je i kritériem pro jeho umělecké vnímání. Menší důraz, který na umění klade Montaigne, vyvolal polemiky u rady kritiků již od Stendhala. Hodnota Montaignova cestopisu však tkví jinde. Jeho soukromé poznámky z cest, které nebyly nikdy určeny k publikování, jsou dokladem otevřenosti jeho myšlení, a v určitém smyslu doplněním jeho Esejů.